

25 JAAR		
veeteelt		
HISTORIE		
	1984	2009
Aantal abonnees	60.000	33.000
Aantal uitgaven per jaar	12	20
Aantal medewerkers	4	20
Aantal computers	0	31

De algemene ledenvergadering van het deftige, intussen 105 jaar oude koninklijke Nederlandse Rundvee-Stamboek vormde eind 1979 het decor van de eerste discussies, die uiteindelijk zouden leiden tot een nieuwe organisatiestructuur van het veeverbeteringsbestel in Nederland. En tot de oprichting van het nieuwe tijdschrift Veeteelt.

Vanuit het ministerie in Den Haag was de hoge ambtenaar Peter Koks naar de vergadering gekomen om te pleiten voor een nieuwe, landelijke organisatie. Hij rekende stamboekvoorzitter Jan Leenheer en

Nationale veeverbeteringsorganisatie kreeg in 1984 behoefte aan een eigen tijdschrift

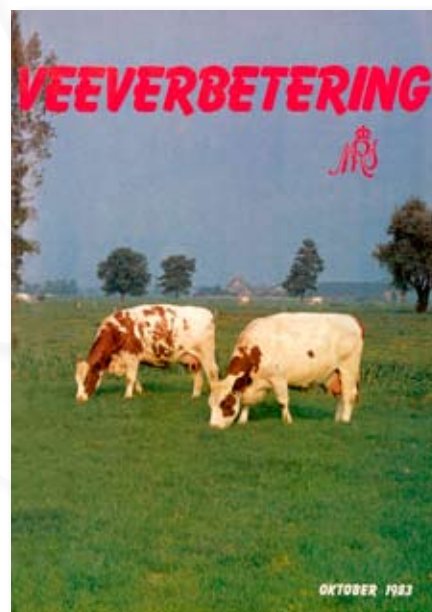
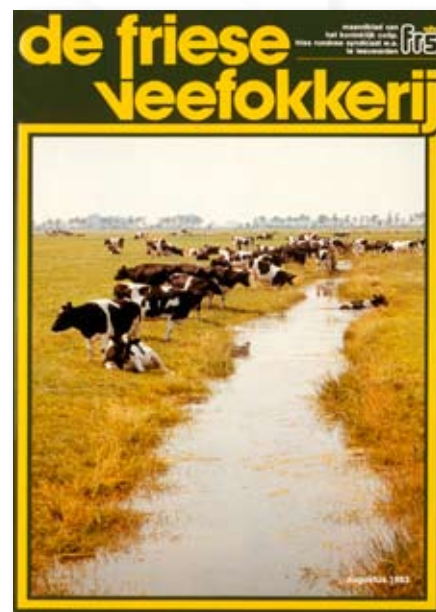
Veeteelt start in roerige tijd

Vijfentwintig jaar geleden nam Gerrit Stapel – de voorzitter van het voorlopige bestuur van het nieuw gevormde NRS (syndicaat) – het allereerste exemplaar van Veeteelt in ontvangst. Hij bleef zijn hele leven trots op het tijdschrift, dat de moderne melkveehouderij tweemaal per maand een eigen gezicht is blijven geven.

tekst Reimer Strikwerda tekst kaders Jaap van der Knaap

De cover van het eerste nummer van Veeteelt in 1984, opgevolgd door covers van Veeteelt door de jaren heen. Veeteelt is de opvolger van De Friese Veefokkerij van het FRS en Veeverbetering van het NRS, die in 1983 voor het laatst verschenen. Met de komst van Veeteelt was de exclusiviteit van de voormalige stamboeken verleden tijd

diens leden voor dat het aantal veehouders in de voorgaande tien jaar was gedaald van 109.000 naar iets meer dan 70.000. Het aantal koeien per bedrijf was bijna verdubbeld: van 17 naar 33, zodat de totale melkveestapel met meer dan 20 procent was gestegen. Koks hield zijn gehoor voor dat er op organisatiegebied gesnoeid moest worden. De meer dan 300 fok- en controleverenigingen, de ruim 50 ki-verenigingen, ze kenden allemaal hun vertakkingen in provinciaal en landelijk verband.

Wekelijks treffen bestuurders

Op weg naar centralisatie had Friesland het voortouw genomen. Daar besloot het Fries Rundvee-Stamboek – bij het eeuwfeest in 1979 ook koninklijk geworden – samen met de bond van ki-verenigingen en de provinciale melkcontrolebond een fusie aan te gaan. Het nieuwe FRS (de S stond nu voor syndicaat) ging van start met een opmerkelijk nieuw elan. Voorzichtig tekende Peter Koks – die zelf

Autoriteit voor Veeteelt dankzij uitgebreid netwerk Reimer Strikwerda

‘Veeteelt had direct vanaf het begin een bepaalde autoriteit. Dat kwam doordat we lijntjes naar alle ki-organisaties hadden, maar ook goede contacten bij de universiteit van Wageningen. Zo stimuleerde fokkerijprofessor Rommert Poltiek zijn pupillen om onderzoeken vooral ook op een praktische manier in Veeteelt te publiceren.’

Reimer Strikwerda was in 1984 de eerste hoofdredacteur van Veeteelt en afkomstig van het tijdschrift De Friese Veefokkerij. ‘Het was een erg interessante tijd met de opkomst van de holstein. Internationaal gebeurde er veel in de fokkerijwereld en vanwege de hang naar actualiteit zijn we altijd goed blijven volgen wat er internationaal gebeurt.’

Strikwerda wist op bestuurlijk niveau het belang van een tijdschrift goed duidelijk te maken en hij prijst daarvoor zo-

wel FRS-directeur Pieter Scheer als NRS-directeur Ebele Talstra. ‘Ze zagen in dat een tijdschrift een geweldig medium was om de informatie van de eigen organisa-

tie door te geven aan de veehouders. Het maakte de positie van Veeteelt uniek, omdat er op een objectieve manier ook kritisch over de eigen organisatie geschreven kon worden.’

Verandering van drukkerij eind jaren tachtig gaf volgens Strikwerda Veeteelt een nieuwe impuls. ‘De nieuwe drukkerij Senefelder had technisch meer mogelijkheden en een grotere capaciteit. Het kostte geen drie dagen meer om Veeteelt te drukken en te verzenden zodat iedereen Veeteelt voortaan op dezelfde dag in de bus kreeg. Bovendien konden we voor hetzelfde geld Veeteelt volledig in kleur uitgeven. Dat was destijds ongekend.’ Strikwerda droeg in 1998 het hoofdredacteurschap over, maar bleef actief voor Veeteelt. Zo verzorgt hij nog altijd de rubrieken Koe en kunst, Koe vangt haas, Koe op de kaart en Koeienbloempjes.

de leiding had van de Structuurcommissie Rundveeverbetering – bij de NRS-vergadering eind 1979 ook een landelijk beeld. Want op nationaal gebied was het niet anders dan in de provincie: invloedrijke bestuurders troffen elkaar bijna wekelijks op vergaderingen van het stamboek, de ki, de melkcontrole en de informatieverwerking. Voor Friesland zetten de voorzitter en de directeur van het FRS, Andries Osinga en Pieter Scheer, al die functies eens op een rij. Een van hen was regelmatig op stap voor vertegenwoordiging in een van de elf landelijke clubs.

Het werd steeds duidelijker: het Friese voorbeeld, dat overigens in Noord-Brabant en in Flevoland al navolging had gekregen, diende vertaald te worden op nationaal niveau. Maar het ontbrak niet aan tegenstand. Bij het stamboek werd die vooral verwoord door Pieter ter Veer, de vooruitstrevende boer uit Renkum – hij zou al snel politicus worden – die het rechtstreekse lidmaatschap van alle veehouders koesterde.

Niet onbelangrijk bij de besluitvorming was de wrijving, die juist in de beginperiode van de jaren tachtig ontstond, tussen de gebruikers van holsteinstieren en de aanhangers van de oude fh- en mrij-rassen. Het nieuwe FRS had traditie: dat had zich al jaren verzekerd van de importrechten van WWS-stieren uit Amerika, wat jaarlijks een miljoenenwinst opleverde. Het NRS was minder resoluut. Het stuurde tweemaal een commissie naar de Verenigde Staten en Canada, die terugkwam met een rapport dat zeker geen enthousiasme voor de holsteins uitstraalde. Maar intussen had de ki van Zuidwest-Nederland al de eerste stieren in gebruik genomen: Bill, Silver en Superstar.

NRS-nieuws op krantenpapier

De oprichting van het nieuwe NRS kwam per januari 1984 tot stand. In het voorgaande jaar had de Noord-Hollandse Panfokker en bestuurder Gerrit Stapel het voorlopige bestuur op geheel eigen manier geleid. Ook had hij er persoonlijk op

toegezien dat de vorming van een nieuw tijdschrift gestalte kreeg.

Er waren tot dan twee tijdschriften: Veeverbetering van het NRS en De Friese Veefokkerij van het FRS. In de provincies wemelde het daarnaast nog van mededelingenbladen, vooral van de ki-organisaties.

De beide stamboeken hadden vrijwel vanaf hun oprichting het nut gezien van een goede berichtgeving aan hun leden, maar vaak ontbraken de kennis, de mankracht en de centen. Het NRS gaf in de eerste dertig jaar een boekje met de belangrijkste gegevens uit, maar pas in 1913 kreeg de communicatie met de leden echt vorm in De Stamboek, die op onregelmatige tijden enkele malen per jaar verscheen. Een echt succes werd het niet, dat besefte het bestuur in 1948, toen besloten werd onder vrijwel dezelfde naam (Stamboeker) op krantenformaat een veertiendaags blad uit te geven. Keuringsuitslagen kregen veel aandacht, maar ook werden provinciale nummers uitgebracht met fokke-

rijnieuws. De regelmatige uitgave maakte ook het adverteren aantrekkelijker. Foto's kwamen nauwelijks tot hun recht op het krantenpapier, zodat in 1953 werd besloten een luxe uitvoering uit te geven: De Keur-Stamboeker, waarin diverse deskundigen en vooral veeteeltcon-

vanaf 1900 in het Friesch Weekblad en sinds 1920 in het Friesch Landbouwblad. In 1950 kwam er een nieuw weekblad op de markt: Dictus Bosma gaf in eigen beheer De Friesche Veefokkerij uit, een blaadje met actueel nieuws uit de Friese fokkerijwereld. Het FRS-bestuur was niet echt enthousiast over de populaire toonzetting en bracht in 1949 een eigen maandblad uit: Mededelingen van het Friesch Rundvee-Stamboek. Het bood ruimte voor veel keuringsuitslagen, hooggepunte stieren en reisverslagen.

we NRS kwalitatief niet minder diende te zijn dan het huidige Friese – dat intussen ook door het merendeel van de 'zwartbontleden' van het NRS werd gelezen – en dat de huidige redactie een belangrijke inbreng zou hebben bij de realisatie ervan. Gerrit Stapel moest trouwens nog volop zijn gewicht in de schaal werpen om alle twijfels rond de redactiesamenstelling uit de weg te ruimen. Hij mocht op 19 januari 1984 het eerste exemplaar van Veeteelt in ontvangst nemen.

De oplage van 60.000 exemplaren bete-

lenten interessante verhalen schreven. In 1971 werd besloten dat De Keur-Stamboeker het verenigingsorgaan van het NRS zou worden: 'het vakblad voor de moderne veefokker', dat om praktische reden een tiental jaren later Veeverbetering zou gaan heten. De directie van het NRS bleef verantwoordelijk voor de inhoud, Klaas Stapel (een fh-man in hart en nieren) voerde de eindredactie.

Populaire toonzetting

Het Friese stamboek publiceerde de (weinig) gegevens voor de leden heel lang in de organen van de Friese Mij van Landbouw: eerst Mededeelingen en Berigten,

De Friese Veefokkerij werd in 1951 overgenomen door een nv van Friese fokkers, die Ysbrandus van Popta aanstelde als redacteur van het vernieuwde maandblad.

Het stamboek FRS distantieerde zich ook van deze uitgave en ging in 1954 een alliantie aan met de Friese ki-bond. Bij de komst van een professionele secretaris van de ki-bond werd al snel besloten samen met het FRS de gemoderniseerde De Friese Veefokkerij over te nemen.

Objectieve berichtgeving

Een beetje pesterig schreef Pieter Scheer al in 1983 dat het tijdschrift van het nieu-

kende dat het nieuwe tijdschrift een serieuze speler op de publicitaire en advertentiemarkt werd. Het duurde maar enkele jaren toen duidelijk werd dat een verdubbeling van de verschijningsfrequentie het actualiteitsgehalte ten goede zou komen. De leiding van het nieuwe NRS – met directeur Ebele Talstra voorop – was er vanaf de start in 1984 van overtuigd, dat een onafhankelijk opererende redactie met een kritische blik, ook naar de eigen organisatie, de beste garantie bood voor een objectieve berichtgeving van het mondiale veeverbeteringsfront en de brede wereld, waarin de moderne melkveehouder functioneert. |

Bert de Lange zette in op verbreding van bladformule

'In 1995 hebben we de bladformule heel bewust tegen het licht gehouden. Veeteelt schreef enthousiaste fokkerijverhalen, maar wanneer we alle lezers betrokken wilden houden, moesten we ook met passie verhalen schrijven over management, over voeding en diergezondheid.'

Bert de Lange was 17 jaar actief voor Veeteelt, waarvan 9 jaar als hoofdredacteur. Hij legt uit waarom er halverwege de jaren negentig bewust is gekozen voor verbreding van de bladformule. 'Tien procent van de Veeteeltlezers is fokkerijfanaat, nog eens twintig procent vindt de fokkerijverhalen aardig om te lezen. De rest van de lezers bekijkt fokkerij

meer rationeel en ziet het als een onderdeel van de bedrijfsvoering. Voor deze groep lezers moet je meer bieden dan verhalen over keuringen en koefamilies.

Het is in Veeteelt altijd goed gelukt om emotie en rationaliteit te verenigen.' Onder leiding van Bert de Lange ontwikkelde Veeteelt zich ook buiten de landsgrenzen. 'Door Veeteelt te verspreiden in Vlaanderen en de tijdschriften CowManagement in Engeland en Chov skotu in Tsjechië op te zetten konden we mensen en apparatuur efficiënt inzetten. Daardoor kun je een goed vakblad zoals Veeteelt voor een voordelig tarief blijven aanbieden', legt hij uit. De Lange werkt sinds anderhalf jaar als product- en marketingmanager bij AB Oost, maar volgt Veeteelt nog altijd op de voet. 'Het klinkt misschien raar, maar het blijft toch een beetje je kindje.'